

OVERBOORD

Uitgeverij Auteursdomein

Eerste Nederlandse backlist-uitgeverij. Stichting Auteursdomein zet zich sinds 2005 in voor het behoud en de verspreiding van verloren of onontdekt gebleven meesterwerken.

Eerste druk:
September 2020

Copyright © 1937 Herbert Clyde Lewis
Copyright Nederlandse vertaling: © 2020 Pauline van de Ven

Omslagontwerp: © Uitgeverij Auteursdomein
Uitgeverij Auteursdomein, Amsterdam 2020

Oorspronkelijke titel: *Gentleman overboard*
Viking Press, New York 1937

ISBN 9789086410903

Herbert Clyde Lewis

Overboord

Auteursdomein - Amsterdam

EEN

TOEN Henry Preston Standish hals over kop in de Stille Oceaan viel kwam de zon net op aan de oostelijke horizon. De zee was zo kalm als een lagune; het weer zo zacht en de bries zo strelend, dat een mens zich alleen maar verrukkelijk bedroefd kon voelen. In dit deel van de Stille Oceaan rees de zon zonder fanfare: ze plaatste gewoon haar oranje koepel aan de uiterste rand van de grote cirkel en duwde zich omhoog, langzaam maar zeker, tot de sterren vervaagden en zich weg haastten met de nacht. Standish was juist het enorme verschil tussen zonsopgang en zonsondergang aan het overdenken toen hij de ongelukkige stap zette die hem in het zoute water deed belanden. Hij overwoog dat de natuur al haar gulheid spendeerde aan prachtige zonsondergangen en de wolken beschilderde met kleuren zo helder dat niemand met enig gevoel voor schoonheid ze ooit zou kunnen vergeten. Terwijl ze met haar zonsopgangen boven deze zelfde oceaan om de een of andere onverklaarbare reden abnormaal gierig was.

De *Arabella* vervolgde haar weg van Honolulu naar de kanaalzone volgens schema, over acht dagen en nachten zou ze Balboa bereiken.

Weinig schepen namen de route tussen Hawaï en Panama, slechts één passagiersschip om de drie weken en nu en dan een vrachtschip op de vrije vaart. Buitenlandse schepen hadden weinig reden om deze kant op te gaan want de Amerikaanse scheepvaart beheerste het grootste deel van de handel met de eilanden. Het grootste deel van het verkeer ging naar San Pedro, San Francisco en Seattle. In de dertien dagen en nachten dat de *Arabella* op zee was geweest, was er maar één schip in zicht geweest dat de andere kant op ging, naar Hawaï. Standish had het niet gezien, hij had in zijn hut een tijdschrift gelezen. Maar de eerste stuurman, meneer Prisk, had hem er later over verteld. Het was een vrachtschip met een of andere Scandinavische naam die hij meteen weer vergat.

De hele reis was tot nu toe zo heerlijk rustig verlopen dat Standish het gelukkige gesternte dankte dat hem had ingegeven met de *Arabella* te reizen. In een leven vol zorgen en plichten, zoals het hoorde voor een man van zijn positie, zou deze reis er altijd uitspringen als iets simpels en goeds. Als hij de rest van zijn leven nooit meer serene rust zou ervaren zou hij niet treuren, want hij wist nu dat er zoiets bestond. Zijn gelukkige ster was Polaris, die op deze

breedtegraad laag aan de hemel stond. Hij had hem uit alle andere sterren gekozen omdat hij weinig van sterren afwist, en deze het gemakkelijkst te lokaliseren en te onthouden was.

De *Arabella* was eigenlijk een vrachtschip dat midscheeps beperkt ruimte bood aan passagiers. Naast Standish waren er acht passagiers aan boord. Er was de opmerkelijk vruchtbare mevrouw Benson, die haar man in iets meer dan vierenhalf jaar tijd vier kinderen had geschonken. Meneer Benson zelf was niet aanwezig maar zijn vier afspiegelingen wel, drie meisjes en één jongen, variërend in leeftijd van bijna nul tot drie jaar en acht maanden. Het was eigenlijk net alsof meneer Benson er bij was, want mevrouw Benson vertelde Standish alles over hem. Meneer Benson was reizend accountant voor een bank. Op de een of andere manier waren hun wegen gescheiden en nu zou mevrouw Benson zich in Panama bij hem voegen. Onder de drie overgebleven passagiers bevonden zich twee zendelingen, meneer en mevrouw Brown. Ze gedroegen zich afstandelijk als Standish in hun buurt kwam, alsof ze wilden uitdrukken dat zij zoveel meer van God wisten dan hij dat verdere toenadering zinloos was. De laatste van Standish' medepassagiers was een Amerikaanse boer van drieënzeventig jaar uit New England, Nat Adams geheten, die geen goede verklaring had waarom hij was waar hij was. Na een heel leven eerlijk zwoegen

hadden zich twee belangrijke gebeurtenissen tegelijk voorgedaan: een goede aardappeloogst en een zware aanval van reislust. Hij had de ploeg neergegooid en lukraak tickets gekocht. Aan boord van de *Arabella* was hij Standish' standvastige vriend, onvermoeibaar wijdde hij uit over de zegeningen van zijn kunstgebit dat hij bij de minste aanleiding uit zijn mond trok en trots liet zien.

De eigenaars van de *Arabella* verdienden geen geld aan de reis; er werd gezegd dat de dienst tussen Panama en Hawaï volgend jaar zou worden opgeheven. Vracht was schaars en het schip was maar gedeeltelijk beladen. Meneer Prisk, de eerste stuurman, maakte zich eerlijk gezegd zorgen, want hij werd een dagje ouder en hij had twee opgroeiende kinderen in Baltimore. Zijn vrouw en kinderen had hij al drie jaar niet gezien, maar het bedrijf stuurde mevrouw Prisk automatisch tachtig procent van zijn salaris - er bleef hem net genoeg over voor zijn tabak en olieassen.

Kapitein Bell schonk geen aandacht aan zijn passagiers. De eerste avond op zee dineerde hij met ze, daarna trok hij zich terug in zijn hut en bracht de volgende dagen door in afzondering. Meneer Prisk zei dat de kapitein een fanatiek modelbouwer was en tijdens de laatste drie reizen een miniatuur-reproductie van een viermast schoener had gemaakt.

De tweede en derde stuurman en de ingenieurs waren allemaal aardige kerels die een soort bridge-

toernooi in volle gang hadden; zodra iemand uit de wacht kwam, nam hij de hand van de vertrekkende man over. Ze waren aardig voor de passagiers. Meneer Travis, de hoofdingenieur, liet iedereen die daarom vroeg de krochten van de machinekamer zien, maar bridge ging vóór. Meneer Prisk, die eerste stuurman was geworden volgens de oude beproefde manier, door te beginnen als eenvoudig matroos en zich een weg door de rangen omhoog te banen, speelde geen bridge, hij kon alleen bieden. De eenzaamheid dwong hem dus wel om zich af en toe met de passagiers in te laten.

Vanaf het eerste begin had Standish een fantastische tijd. Zonder al te mysterieus te doen, slaagde hij erin om vragen over zijn eigen leven tot een minimum te beperken, en bracht hij zijn tijd door met het op ingenieuze wijze bespieden van zijn scheepsgenoten. Moeilijk was dat niet; allen (behalve de zendelingen) waren meer dan bereid over zichzelf uit te pakken. Standish merkte op dat hij een sterke drang had om zoveel mogelijk over deze mensen te weten te komen – voor het eerst in zijn leven was hij oprecht geïnteresseerd in vreemden. Lang kon hij naar het verschrompelde gezicht van Nat Adams kijken, of in de tevreden blauwe ogen van mevrouw Benson. En de Benson-kinderen waren een onuitputtelijke bron van plezier voor hem. Standish gaf zichzelf toe dat hij meer genoegen aan de kleine Jimmy en Gladys Benson beleefde dan tot nu toe aan zijn eigen twee kinderen

thuis in New York - hoewel God wist dat hij als elke andere vader veel van zijn kinderen hield. Hij stoeide niet met Jimmy en Gladys, hij zat gewoon in zijn comfortabele ligstoel te kijken hoe ze de gekste dingen uithaalden. Te luisteren naar hun hilarisch gelach en te kijken naar hun gezonde lichamen en prachtig gebruinde huid, vervulde Standish met een aangenaam soort melancholie.

De reis was werkelijk schitterend. Na de eerste dag buiten Honolulu, toen de zee wat ruw was, werd het water zo opmerkelijk glad dat het schip over een glasplaat leek te glijden.

Het weer was perfect - dat was het enige woord dat Standish ervoor kon vinden. Voor Standish waren de gewone superlatieven goed genoeg om de reis voor zichzelf te beschrijven. Er waren nu eenmaal dingen die niet onder woorden konden worden gebracht, zoals de kleuren van de zonsondergangen, het ademende op- en neergaan van de zee en het sterrenstelsel aan de nachtelijke hemel. Voor de rest: de hut die hem was toegewezen, het eten, de lucht, de niet al te zachte brits met zijn schone lakens en geurige dekens, hij vond ze heerlijk, wonderbaarlijk, schitterend. Hij at stevig en deed zijn dagelijkse oefeningen in het canvas zwembad dat was opgezet op het vrachtdek. 's Nachts zat hij zijn sigaretten te roken terwijl hij luisterde naar Nat Adams die probeerde uit te leggen hoe het kon gebeuren dat een boer uit New

England plotseling ten prooi was gevallen aan een drang om de wereld te zien.

Elke avond ging hij erg vroeg naar bed, en dit verklaarde waarom hij was waar hij was toen hij in de oceaan viel. Toen hij om vier uur was gewekt door het gerinkel van acht bellen op de brug helemaal vooraan, bleef Standish twintig minuten tussen de schone lakens liggen, zich luxueus wakker voelend. Hij was al om negen uur de vorige avond onder zeil gegaan. Het was twintig over vier en Standish wist dat hij niet meer kon slapen. De patrijspoort boven zijn brits stond wijd open. Hij ging rechtop zitten en liet zijn kin op het koude koper rusten. De vreemde gewaarwording bezorgde hem een rilling van genot. Na een poos stak hij zijn hoofd uit het gat en liet de zeelucht over zijn gezicht strijken. Een eindje onder hem maakte het door de zee snijdende schip een gestaag, klaaglijk geluid. De sterren die overal rondom stonden vervulden hem met ontzag. Alles was zo prachtig, Standish voelde zich als een klein kind.

Standish trok zijn hoofd terug en besloot op te staan en zich aan te kleden. Hij had zich geschoren toen hij naar zijn hut was gegaan, en een bad kon wachten tot na het ontbijt, voordat hij ging zwemmen. Hij zou zich alleen aankleden, wat rondkuieren en kijken naar de opkomende zon.

Zelfs op dit informele schip kleedde Standish zich keurig. Op de een of andere manier vond hij zichzelf

niet de man voor stretchbroeken of sportkleding. De hele reis had hij zijn conservatieve businesspakken gedragen. In totaal had hij er vijf bij zich. Hij deed het licht aan en koos een grijs exemplaar uit de ruime garderobekoffer die open stond in de hoek. Maar eerst trok hij zijn pyjama uit, poetste naakt zijn tanden en waste zijn handen en gezicht. Vervolgens kamde hij zijn steile, dofzwarte haar. Toen hij aangekleed was, haalde hij zorgvuldig zijn geld, sleutels en de portefeuille met zijn papieren uit het bruine pak dat hij de vorige dag had gedragen en stopte ze in dezelfde zakken van het grijze.

Eenmaal in het gangpad kreeg hij het gevoel dat hij voortdurend had aan boord van de *Arabella*, dat hij een stout jongetje was dat zich met een of ander ondeugend zaakje bezighield. Het tafereel was zo sereen dat het zachte gegons uit de machinekamer Standish opnieuw deed rillen. Hij liep bijna op zijn tenen, alsof het geluid van zijn schoenen op de stalen platen een soort heiligschennis zou zijn. De hele wereld was zo stil dat het Standish in verwarring bracht. Het eenzame schip dat voortploegde door de brede zee, de myriaden sterren die vervaagden aan de wijde hemel - het waren allemaal elementaire dingen. Ze hadden op Standisch een kalmerende uitwerking, maar met een verontrustende ondertoon. Het was alsof hij voor het eerst voelde dat alle ergernissen en problemen in zijn leven onbelangrijk en zonder

betekenis waren; hij schaamde zich er bijna voor dat ze hem hadden dwarsgezet in dezelfde wereld die zo'n schouwspel als dit kon voortbrengen.

Standish wandelde de lege salon binnen en schonk zichzelf een kop zwarte koffie in uit de percolator die daar 's avonds werd neergezet voor de nacht. Hij dronk de koffie zonder suiker en liet de hete, bittere vloeistof zijn binnenste tot leven wekken. Daarna stak hij zijn eerste sigaret op en inhaleerde diep. De zeelucht had wonderen gedaan voor zijn gezondheid; de raspende rokershoest die hij had gehad toen hij een paar maanden geleden was vertrokken van zijn vrouw was volledig verdwenen. Altijd al een sterke man die goed voor zichzelf zorgde, wist Standish dat hij nu op zijn fysieke hoogtepunt was. Vijfendertig jaar was hij, en nog nooit in zijn leven had hij zich zo goed gevoeld.

Het was bijna vijf uur en de zon stond op het punt van opkomen. Op zijn tenen liep Standish naar het vrachtdek en zat er een paar minuten op het vochtige zeildoek dat het laadluik bedekte. Terwijl hij, zoals hij zich later levendig herinnerde, een onbestemde opwinding voelde, liep hij door de branddeur langs de tussende-gang waar zich de kombuis, de kantine van de bemanning, de vertrekken van de stewards en al dergelijke vertrekken bevonden. De kok, een zwarte Amerikaan, was slaperig bezig het vuur aan te steken in de kombuis.

Tegen zijn zin - menselijke stemmen, inclusief die

van hemzelf, deden afbreuk aan de serene sfeer - zei Standish goedemorgen. De kok beantwoordde zijn begroeting met een brede grijns en een cliché over meneer Standish die vanmorgen weer vroeg uit de veren was. 'Ach ja,' zei Standish, en hij liep door. Een kleine twintig meter verder was zijn favoriete vroege-ochtendplek aan boord van de *Arabella*. Zijn favoriete plek voor de avond was op het botendek, achter een bepaalde reddingsboot waar hij alleen kon zijn en de zon kon zien ondergaan in de schitterende lucht. Deze ochtendplek was een ingenieus slimme vondst, een opening in de romp van de *Arabella*. Het gangpad boog daar een beetje af voordat het verder naar uiterst stuurboord leidde. Meteen daarna kwamen er twee stevige branddeuren, beveiligd met meer grendels dan een bankkluis. Omdat de *Arabella* door zo'n kalme zee ging, met aldoor goede weerberichten op de radio, stonden deze deuren dag en nacht open.

Hier was je het dichtst bij de zee. Je kon een van de vele beugels vasthouden, ver voorover leunen en naar het water onder je kijken. De Stille Oceaan bevond zich nauwelijks vierenhalve meter lager, de zee aan de waterlijn van de *Arabella* schuimde en borrelde in allerlei kleuren die verschilden al naar gelang de tijd van de dag. Het maakte een beetje duizelig als je er te lang naar keek, en dat was precies wat Standish deed.

Toch was dat niet niet de oorzaak van zijn ongeluk. Standisch was in elk opzicht gezond en niet geneigd

om duizeligmakende spelletjes met zichzelf te spelen. Hij stond daar een hele poos, misschien wel een kwartier, te luisteren naar het melancholieke borrelen van het water en het zoemen van de motoren. Rustig ademde hij de zachte lucht in, terwijl hij met waakzame blik de bijna onmerkbare vermenging van de nacht met de dag probeerde te volgen.

Maar zoals met zoveel dingen was ook dit een genoeg en waar een volwassene genoeg van kreeg als hij zich er te lang aan overgaf. Na een poosje begon de sensatie van zo gevaarlijk dicht bij de oceaan te zijn op Standish te drukken en hij begon zich lichtelijk dwaas te voelen. Dat was, ontdekte hij vele uren later, omdat hij een kinderlijke opwinding voelde, en elke volwassen man die daar even bij stil stond, nam zichzelf dat reuze kwalijk.

Standish besloot de plek te verlaten, hoewel hij plotseling beseftte dat hij hier niet vaak meer zou staan. Volgende week Balboa; aansluitend nog een reis op een schip waar je waarschijnlijk avondkleding moest dragen voor het diner - op weg naar New York en de kinderen en Olivia. Hij was graag even gaan zitten met zijn voeten over de zijkant van de *Arabella* bungelend, ware het niet dat er verschillende vetplekken op het dek zaten. De stewards gooiden hier elke avond het afval overboord. Blijkbaar waren ze gisteravond slordig geweest; er waren wat aardappelschillen en andere etensresten op het dek bijven liggen en ze stonken een

beetje, maar niet genoeg Standish' genoeg te bederven. Later op de dag, veronderstelde hij, zouden de matrozen het dek schoonspuiten.

Terwijl hij zich stevig vasthield aan de leuning keek Standish een laatste keer naar de opkomende zon en de liefelijke oceaan. Het kwam hem voor dat hij de ontmoeting van dit moment nooit zou vergeten. De wereld was gevuld met waardigheid. Waardigheid was wat een man nodig had om in vrede te leven.

En tenslotte verwonderde Standish zich zonder bepaalde reden over het verbazende verschil op deze oceaan tussen zonsopgang en zonsondergang. Hij besloot nog een kop koffie te drinken. Met zijn linkervoet deed hij een stap achteruit en haalde zijn hand van de beugel. Toen de zool van zijn linkerschoen naar achter bewoog, raakte hij een vetplek. Standish deed een wanhopige poging om de beugel weer vast te grijpen en zich tegen te houden met zijn rechervoet. Maar hij miste de beugel, en zijn rechterschoen raakte een andere vetplek, of misschien was het dezelfde - Standish kwam er nooit achter. De vetplek was bedrieglijk; de bovenkant was ruw en kleverig, als je er alleen maar naar keek zou je niet denken dat het iets gevaarlijks was. Maar oefende je plotseling druk uit, zoals Standish had gedaan, dan merkte je dat je over een oppervlak gleden zo glad als een ijsbaan.